

MTT, TARBIYACHI OTA-ONA BILAN HAMKORLIKDAGI ISHINING MAZMUNI VA USULLARI

**To'xtasinova Odinaxon Roziqovna
Qo'qon davlat pedagogika instituti
magistratura bo'limi ta'lim va tarbiya nazariyasi
va metodikasi (maktabgacha ta'lim) 2-bosqich magistrati**

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim yosh avlodning porloq kelajagi sari birinchi pog'onasi bo'lishi mumkin Maktabgacha ta'lim tashkiloti bolaning o'sishi va rivojlanishida asosiy rol o'ynaydi. Maqolada maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishda tarbiyachilarining oila bilan hamkorlik mazmuni va usullari o'z aksini topgan. MTTning ota-onalar bilan hamkorlikdagi ishlarining keng tarqalgan shakllari keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim tashkiloti, tarbiyachi, oila, uzluksiz ta'lim, hamkorlik shakllari.

Tarbiyada eng muhim vosita bu mehr vosita shirinsozlik bilan tarbiyalashdir. Bu ikki vosita bir bo'lib bolani shakllantiradi. Shu jumladan, ta'limni ham g'azab va jazolash bilan amalga oshirilmagan ma'qul. Zero zo'rlab berilgan ta'lim bola xotirasida tezda o'chib ketadi. Oqibatda uning shu sohaga nisbatan qiziqishi so'nadi. Bundan ko'rinadiki, ta'limning avvali ham yaxshi tarbiyadan boshlanadi. Ma'lumki, insonni voyaga yetishida uchta omil: nasl, oila, muhit muhim o'rin tutadi.

Bu omillarni bir-biridan ajratib bo'lmaydi. Barkamol shaxsni tarbiyalashda ana shu uch omil o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlashga e'tibor qaratilishi lozim. Bu masalada uzluksiz ta'limning bosh bo'g'ini hisoblangan maktabgacha ta'lim tashkilotlarining o'z o'rnini mavjud.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida muvaffaqiyatli faoliyat olib borishda mahoratli pedagog bolalar va ularning xatti-harakati yuzasidan oilalar bilan samimiy aloqada bo'lishi nihoyatda muhim. Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila bir-biri bilan mustahkam bog'liq hamda ular o'rtasida aloqa qanchalik yaxshi yo'lga qo'yilsa, bola shuncha ko'p yordam oladi hamda uning dastlabki ta'lim tajribasi muvaffaqiyatli bo'lishi ehtimoli ortadi. Mahoratli pedagog tomonidan MTT hayotiga erkaklarni ham jalb qilish, har bir bola ularning ham ardog'ida bo'lishini ta'minlash uchun butun kuch-g'ayratni ishga solish lozim.

Ba'zan kun tartibi yoki birinchi uchrashuv onalar bilan bo'lgani sabab erkaklar buishdan chetda qolib ketadilar. Otalarning maktabgacha ta'lim tashkilotidagi pedagogik jarayonlarga qay tarzda ishtirok etishlarini aniqlashtirish, ya'ni ular balkim, ustachilik qilishni, ovqat tayyorlashni biladilar yoki san'atdan mashg'ulot o'tkazish uchun xonani jihozlashga yordam berishlari mumkin.

Bundan tashqari maktabgacha ta'lim tashkilotida psixologik xizmat ham tashkil etilgan bo'lib, psixologik xizmat maktabgacha ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Psixologik xizmat mutaxassislari barcha muammolarni hal qilishda har qaysi shaxs (pedagog, bola, ota-ona) manfaati va uning har tomonlama garmonik rivojlanishidan kelib chiqqan holda yondoshadi. MTT xodimlarini ota-onalar va oila bilan hamkorlikdagi ishlarining eng keng tarqalgan shakllaridan bir qanchasini keltiramiz:

1. Ota-onalar bilan yakkama-yakka ishlash. Ilg'or pedagogik tajribalarning ko'rsatishicha, ishning bu turi katta ahamiyatga ega. Bunda tarbiyachi oila va bolaning shaxsiy xususiyatlarini o'rganib ularni o'zining tarbiyaviy ishida hisobga oladi. MTTlar tajribasida ota-onalar bilan yakkama-yakka olib boriladigan ishlarning turli xil shakllari aniqlangan; oilaga

tarbiyachining borishi, ota-onalar uchun suhbat o'tkazish, ularga maslahatlar berish, ota-onalarning MTT hayoti bilan tanishishlari.

2. Ota-onalar bilan jamoa tarzida tashkil qilinadigan ishlar. Bular ota-onalarning guruhiy va umumiy majlisi, ota-onalar maktabi, anjumanlar, shanbaliklar, savol-javob kechalari.

3. Ko'rsatmali ishlar. Ishning bu turi ko'rgazmali, bolalarning ishlarini namoyish qilish, ochiq eshiklar kuni, pedagogik axborot stendlari, ota-onalar uchun kutubxona oilaviy tarbiyaning barcha masalari bo'yicha materiallar solingan papka Ota-onaga pedagogik ta'lim berish va boshqalarni ko'rsatish mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining oila bilan olib boradigan ishi mazmuniga quyidagilar kiradi:

➤ ota-onalarga o'z farzandlarining tarbiyasi uchun davlat va jamiyat oldida javobgar ekanliklarini tushuntirib borish;

➤ ota-onalarni bola tarbiyasi uchun zarur bo'lgan bilim, malakalardan xabardor qilish (bolalarning yosh, anatomik -fiziologik va ruhiy xususiyatlari, ularni oilada tarbiyalashning mazmuni, metodi, shart-sharoitlari bilan tanishtirish);

➤ bola tarbiyasida oila bilan hamjihatlik, bolani to'g'ri tarbiyalashni nazorat qilib borish, oila tarbiyasining eng yaxshi namunalarini o'rganish va ommalashtirish.

Shu tariqa maktabgacha ta'lim muassasalari xodimlari va ota-onalar hamkorlikda uzluksiz ta'limning bosh bug'ini hisoblangan maktabgacha ta'lim tizimining vazifalarini amalga oshiradi.

Ota-onalar burchagi va ko'rgazma tashkil etish bu hamkorlikni yanada mustahkamlashgayordam beradi.

Ota-onalar burchagi ularni tarbiyaga oid yangiliklar va pedagogik masalalar bilan tanishtirish maqsadida tashkil etiladi. Ularga kitoblar, jurnallar, rasmlar, bolalarning ishlari, bolalar ovqatining xillari, bolaning uyidagi kun tartibi, ota-onalar uchun eslatmalar, e'lonlar joylashtiriladi. Burchak vaqt-vaqti bilan tarbiya vazifasiga qarab o'zgartirib turiladi. Pedagogik bilimlarni targ'ib qilish tashkil etiladigan ko'rgazmalar ko'pincha ota-onalar konferensiyalari, majlislari, konsultatsiyalar oldidan tashkil etiladi. Unda xalq ta'limi to'g'risida qonun va qarorlar, maktabgacha ta'lim muassasalari tarmoqlari va undagi tarbiyalanuvchilar sonining ortib borishiniko'rsatuvchi diagrammalar, bolalar bilan olib boriladigan ta'lim-tarbiya jarayonlari, bolalar hayotini aks ettiruvchi fotosuratlar, kitob va o'yinchoqlar, bolalarning ishlari o'rin oladi. Ota-onalar burchagi oila bilan olib boriladigan ishning ko'rgazmali usuli, uning did bilan bezatilishiga alohida e'tibor berilishi kerak. Bundan tashqari, ota-onalarga tarbiya to'g'risidagi filmlar namoyish etiladi, bular ko'pincha ota-onalarni qiziqtiradigan bahslar boshlanishiga sababchi boladi. Ota-onalar uchun ochiq kunlar tashkil etilishi ham maktabgacha ta'lim tashkilotlari ishida muhim o'rin egallaydi. Bunday kunlarda ota-onalarga bolalarning mashg'ulotlari, mehnat, o'yin faoliyatlari, sayrlar va bolalarning jamoada o'zlarini qanday tutishlari va shunga o'xshashlar ko'satiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi" S. Sodiqova T: 2010 45-60 bet
2. Maktabgacha pedagogika Toshkent 2019 F. Qodirova 112-116 bet
3. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida qonun" T.: 2019. 18-22 bet
4. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti" T.: 2020 8-12 bet